

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การนิเทศแบบคลินิกเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดกิจกรรมแนะแนวของครูโรงเรียนบ้านทุ่งสี่เสียด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ซึ่งมีแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศแบบคลินิก
2. หลักการแนวคิดและทฤษฎีแนะแนว
3. แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

4. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านทุ่งสี่เสียด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศแบบคลินิก

1.1 หลักการแนวคิดและความหมายของการนิเทศแบบคลินิก

วัชร่า เล่าเรียนดี (2554 : 91-92) กล่าวว่า การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการนิเทศการสอนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง โดยเริ่มด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศเกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นที่มีการสังเกต กระบวนการนิเทศแบบคลินิกจะต้องดำเนินการเป็นวัฏจักรซ้ำหลายครั้งตลอดทั้งปีและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งของการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพก็จะถูกจัดทำขึ้นโดยผู้นิเทศและครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศแบบคลินิก ควรจะดำเนินการโดยผู้บริหารหรือผู้นิเทศที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านการสอน และผ่านการอบรมมาทางด้านเทคนิควิธีการนิเทศโดยตรง เพราะโดยหลักการแล้วการนิเทศแบบคลินิก ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถพอที่จะให้คำแนะนำสาธิตวิธีการสอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมแก่ครูได้ การนิเทศแบบคลินิก นอกเหนือจากจะใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรงแล้วยังสามารถใช้เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ หรือใช้เป็นระบบการประเมินผลการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพก็ได้ แต่การนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนานั้นควรจะมีการดำเนินการ

หลายครั้งเพื่อครูจะได้มีโอกาส พัฒนาและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุผลตามเกณฑ์ที่พึงพอใจทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งปัจจุบันในวงการการศึกษาใช้คำว่ากรณีศึกษาแบบคลินิกน้อยมาก

สุทธิพร วิจิตรพันธุ์ (2549 : 16-17) กล่าวว่า กรณีศึกษาแบบคลินิก หมายถึง กระบวนการที่มุ่งปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนซึ่งประกอบด้วย การสังเกตการสอนในชั้นเรียนที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ด้วยหลักการที่ครูและผู้นิเทศร่วมวางแผนการสอนโดยการพูดคุยปรึกษาหารือ การสังเกตการสอนและการวิเคราะห์ข้อมูลการสอน รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศแบบคลินิก จะต้องมีการดำเนินการเป็นวัฏจักรซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ตลอดทั้งปีและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ จัดทำขึ้นโดยผู้นิเทศที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการสอน และผ่านการอบรมด้านเทคนิควิธีการนิเทศโดยตรง เพราะโดยหลักการและกรณีศึกษาแบบคลินิก ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ พอที่จะให้คำแนะนำหาวิธีการสอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมแก่ครูได้ กรณีศึกษาแบบคลินิก นอกเหนือจากจะใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรงแล้วยังสามารถใช้เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ หรือใช้เป็นระบบการประเมินผลการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพก็ได้ แต่การนำมาใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาขึ้นควรจะมีการดำเนินการหลายครั้ง เพื่อครูจะได้มีโอกาสพัฒนาและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะบรรลุผลตามเกณฑ์ที่พึงพอใจทั้งสองฝ่าย ในการดำเนินงานนั้นครูกับผู้นิเทศจะร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ ความเชื่อมั่น ความจริงใจและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยและจุดศูนย์กลางอยู่ที่ตัวครูในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมและพัฒนาทักษะของครูให้สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยตนเอง

สุภัทรา จิตรพงศ์ (2549 : 15) กล่าวว่า กรณีศึกษาแบบคลินิกเป็นการนิเทศรูปแบบหนึ่ง ผู้นิเทศต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องกรณีศึกษาแบบคลินิกเพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยครู และผู้นิเทศต้องปรึกษาหารือ ถึงขั้นตอนการดำเนินงานวางแผนร่วมกับครู ผู้บริหาร โรงเรียนให้ชัดเจนต่อเนื่อง และปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ให้ครบทุกขั้นตอน กระบวนการ ที่เป็นระบบตรงตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ข้อสำคัญในการนิเทศแบบคลินิก คือการประชุมวางแผนก่อนการสังเกตการจัดกิจกรรมในห้องเรียน โดยนำข้อมูลการสังเกตการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนตามประเด็นที่กำหนด บันทึกข้อมูลตามที่พบ และการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับภายหลังการสังเกตการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม

น้ำเย็น เหลืองประเสริฐ (2546 : 27) กล่าวว่า การนิเทศแบบคลินิกหมายถึง กระบวนการที่มุ่งปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยการสังเกต การสอนในชั้นเรียนที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบด้วยหลักการที่ครู และผู้นิเทศร่วมวางแผนการสอน ด้วยการพูดคุย ปรัชญาหรือการสังเกตการเรียนการสอน และการวิเคราะห์ข้อมูลการสอน รวมทั้ง ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศแบบคลินิกจะต้อง มีการดำเนินการเป็นวัฏจักรซ้ำหลาย ๆ ครั้งอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนอย่างเป็น ระบบ เพื่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ จัดทำขึ้นโดยผู้นิเทศและครู

วัชร เล่าเรียนดี (2545 : 138) ได้กล่าวถึง การนิเทศแบบคลินิกว่า เป็นกระบวนการ นิเทศการสอนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง เริ่มด้วยการพูดคุย ปรัชญาหรือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศ เกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ ข้อมูลการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู โดยเป็นระบบตามกระบวนการ และต่อเนื่องจนกว่าจะ บรรลุผลตามเกณฑ์ที่พึงพอใจ

Segiovanni and Starratt (1979) อ้างถึงใน สุชาติ เจริญศรี (2546 : 12) ได้ให้นิยามของการนิเทศแบบคลินิกว่า หมายถึง การที่ครูและผู้นิเทศได้ปรึกษาหารือกัน (Face to face Encounters) เกี่ยวกับเรื่องที่สอนในชั้นเรียน จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาวิชาชีพ และการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

Wellera (1971) อ้างถึงใน สุชาติ เจริญศรี (2546 : 12) ได้ให้นิยามของการนิเทศแบบคลินิกไว้ว่า เป็นการนิเทศที่เน้นถึงการปรับปรุงการสอนโดยผ่านระบบที่เรียกว่าวัฏจักรซึ่ง ประกอบด้วย การวางแผนการสอน การสังเกตการสอนและการวิเคราะห์อย่างละเอียดลึกซึ้งที่ฉลาดหลักแหลมของพฤติกรรมกรรมการสอน

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง กระบวนการที่มุ่งปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้นิเทศต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เพราะต้องเป็นผู้ทำให้ครูผู้สอนเกิดการพัฒนา ทั้งนี้จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยอาศัยการวางแผนร่วมกันระหว่างครู และผู้นิเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

1.2 ลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิก

Goldhammer Anderson and Krajewski (1993) อ้างถึงใน วัชร เล่าเรียนดี (2545 : 138-139) ได้เสนอลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิก ดังนี้

1. เป็นเทคโนโลยีในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง

2. เป็นส่วนสำคัญที่แทรกอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน
3. เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ชัดเจน โดยเชื่อมโยงระหว่างความต้องการของโรงเรียน และความต้องการในความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของครูในโรงเรียน
4. เป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานในวิชาชีพระหว่างครูและผู้นิเทศ
5. เป็นกระบวนการที่ต้องเชื่อใจซึ่งกันและกัน และสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจ สนับสนุนกันและกัน และความผูกพันในการพัฒนาตนเองในเจริญก้าวหน้า
6. เป็นกระบวนการที่เป็นระบบถึงแม้ว่าการดำเนินการต้องยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนวิธีการอย่างต่อเนื่อง
7. เป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์เชื่อมโยงช่องว่างระหว่างความจริงกับอุดมการณ์
8. เป็นกระบวนการที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าผู้นิเทศ คือผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับการวิเคราะห์การสอน และการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนมนุษย์
9. เป็นกระบวนการ ที่ต้องมีการให้การฝึกอบรมสำหรับผู้ที่จะทำหน้าที่นิเทศ ก่อนที่จะนำการนิเทศแบบคลินิกไปใช้ โดยเฉพาะในเรื่องเทคนิคการสังเกตการสอนและการดำเนินการนิเทศแบบคลินิกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3 กระบวนการและรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก

วัชร เล่าเรียนดี (2554 : 92-93) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกมีดังนี้ คือ 1) การประชุมร่วมกับครู (Preconference with teacher) 2) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observation of Classroom) 3) การวิเคราะห์และตีความหมายการสังเกตการสอนและพิจารณาการประชุมต่อไป (Analyze and interpreting observation) 4) การประชุมร่วมกับครู (Post conference with teacher) 5) การพิจารณาวิพากษ์การดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอน

นอกจากนี้ รูปแบบนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision Models) ยังมีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศแบบคลินิกหลายท่านเสนอรูปแบบหรือกระบวนการนิเทศแบบคลินิกไว้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา และมีการเผยแพร่รูปแบบการนิเทศดังกล่าว จนถึงยุคปัจจุบัน ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการอาจแตกต่างกัน แต่ที่เหมือนกันเกือบทุกรูปแบบ คือการวางแผนหรือเตรียมการก่อนการสังเกตการสอน การสังเกตการสอน และการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ ภายหลังการสังเกตการสอน ซึ่งได้สรุปรูปแบบการนิเทศตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ ดังตารางที่ 1 ในหน้าที่ 20

ตารางที่ 1 รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision Models)

Goldhammer (1969) Goldhammer, Anderson and Krajewski (1980) Glickman and other (1995) Five Stages	Mosher and Purpel (1972) Bellon and Bellon (1982) Acheson And Gall (1997) Three Phases	Cogan (1973) Glathorn (1984) Eight Phases	รูปแบบและขั้นตอนการนิเทศแบบคลินิก ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้
1. ประชุมก่อนการสังเกตการสอน 2. สังเกตการสอนในชั้นเรียน 3. วิเคราะห์ผลการสังเกตและกำหนดยุทธวิธีการประชุม 4. ประชุมเพื่อการนิเทศ 5. ประชุมเสนอผลการวิเคราะห์การสังเกตการสอน (Goldhammer and other 1969,1980) หรือพิจารณาการดำเนินการใน 4 ขั้นตอนที่ผ่านมา(Glickman, 1995)	1. วางแผนการสังเกตการสอน 2. สังเกตการสอน 3. ประเมินผลหรือวิเคราะห์การสังเกตการสอน (Mosher and Purpel, 1972) 1. ประชุมก่อนการสังเกตการสอน 2. สังเกตการสอนในชั้นเรียน 3. ประชุมภายหลังการสังเกตการสอน(Bellon and Bellon,1982) 1. ประชุมวางแผนก่อนการสังเกตการสอน 2. สังเกตการสอนในชั้นเรียน 3. ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (Acheson & Gall, 1997)	1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศ-ครู 2. วางแผนร่วมกับครู 3. วางแผนการสังเกตการสอน 4. สังเกตการสอน 5. วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสอน 6. วางแผนกำหนดยุทธวิธีการประชุมปรึกษาหารือ 7. ประชุมปรึกษาหารือ 8. วางแผนสังเกตในการดำเนินการครั้งต่อไป	1. การประชุมก่อนการสังเกตการสอน 1.1 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก การสร้างเครื่องมือสังเกตการสอนเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การจัดกิจกรรมแนะแนว 1.2 ประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและเขียนแผนการนิเทศ 1.3 การเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและสร้างเครื่องมือสังเกตการสอน 1.4 กำหนด วัน เวลา ในการจัดกิจกรรมแนะแนวและการนิเทศ 2. การสังเกตการสอน ดำเนินการนิเทศการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการนิเทศ โดยใช้เครื่องมือสังเกตการสอนเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 3. การประชุมหลังการสังเกตการสอน 3.1 ประชุมหลังการสังเกตการสอน 3.2 ประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมแนะแนว 3.3 สอบถามความคิดเห็นของผู้รับการนิเทศ

ที่มา : วัชร เล่าเรียนดี. (2554). นิเทศการสอน Supervision of Instruction. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 92-93.

1.4 ทักษะในการนิเทศ

วัชรรา เล่าเรียนดี (2554 : 16-17) ได้กล่าวไว้ว่า ในการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษานั้น ผู้นิเทศหรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจะต้องมีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในด้าน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สามารถปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ คำว่า ทักษะ (Skills) หมายถึง ความชำนาญ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติ ทักษะสามารถพัฒนาให้เกิดความชำนาญโดยอัตโนมัติ ได้ด้วยการฝึกบ่อย ๆ ทำบ่อย ๆ ในการนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอนนั้น ผู้นิเทศจะต้องมี ทักษะที่จำเป็นหลายด้าน ถ้าขาดทักษะที่จำเป็นเหล่านี้ก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติกรนิเทศให้ประสบ ผลสำเร็จได้เช่นกัน โดยทั่วไปคำว่า ทักษะ (Skills) มักจะมีคำว่า เทคนิคอยู่ด้วยเสมอ (Techniques and Skills) คำว่าเทคนิคโดยทั่วไป หมายถึง ความรู้เฉพาะอย่างเฉพาะด้าน เช่น เทคนิคในการจูงใจ คน เทคนิคในการสื่อความหมาย ฯลฯ ซึ่งเทคนิคหลาย ๆ อย่างจำเป็นต้องฝึกให้เกิดความชำนาญ เทคนิคต่าง ๆ ในการนิเทศก็เช่นกัน จะต้องฝึกให้จนเกิดความชำนาญจึงจะสามารถนำไปปฏิบัติได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสรุปได้ว่าทักษะที่จำเป็นในการนิเทศที่สำคัญที่สุดก็คือ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ หรือทักษะที่เกี่ยวกับมนุษย์ และทักษะด้านการจัดการ ซึ่งทั้ง 3 ทักษะ จะต้องผสมผสานกันในการนำไปใช้ในการปฏิบัติกรนิเทศ

1.5 การสังเกตการสอน

วัชรรา เล่าเรียนดี (2544 : 3) กล่าวถึง การสังเกตการสอนว่า เป็นการสังเกตใน ขณะที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยผู้สังเกตที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสังเกตการสอนและการนิเทศ ความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ผู้นิเทศต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการสังเกตและการนิเทศการสอน โดยตรง เพราะจะทำให้ผู้นิเทศสามารถรวบรวม บันทึกข้อมูลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน

ทักษะในการสังเกตการสอนมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ นิเทศโดยเฉพาะเทคนิค และทักษะในการสังเกต ผู้นิเทศจะทำการสังเกตการสอนจะต้องรู้ว่า จะ สังเกตอะไร เรื่องใด ด้านใดหรือพฤติกรรมอะไร กระบวนการสังเกตการสอนที่เป็นระบบมา ประกอบกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสังเกตการสอน 7 ขั้นตอน คือ 1) เลือกประเด็นที่จะ สังเกตการสอน ควรตกลงว่าเรื่องอะไร เพราะเหตุใด 2) เลือกเทคนิควิธีการสังเกต และบันทึกที่ เหมาะสม หรือสร้างเครื่องมือการสังเกตการสอนที่เหมาะสม 3) สังเกตและบันทึก 4) เสนอข้อมูล ป้อนกลับจากการสังเกตการสอน ร่วมกันวิเคราะห์แปลผลข้อมูล 5) อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ พบเห็นจากการสังเกตและบันทึก 6) สรุปข้อค้นพบประเด็นที่สำคัญ หรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

เพื่อหาแนวทางแก้ไข และ 7) ร่วมกันพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมาย และสาระสำคัญเพื่อการสังเกตการสอนครั้งต่อไป

สรุปคือการสังเกตการสอนจำเป็นอย่างยิ่ง ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพราะจะทำให้ครูรู้ว่าตนเองมีจุดอ่อนข้อใด แต่สิ่งที่สำคัญก็คือผู้ที่สังเกตการสอนต้องมีทักษะการสังเกตการสอนอย่างดียิ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และทำอย่างไรให้ผู้รับการนิเทศยอมรับโดยไม่เสียกำลังใจในการทำงาน การร่วมกันนำไปปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นโดยเต็มใจจนกว่าจะบรรลุผลที่ตั้งร่วมกันไว้ แต่ก่อนที่จะสังเกตการสอนนั้นควรมีการวางแผนร่วมกันเป็นอย่างดี โดยกำหนดตามขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 2) กำหนดขั้นตอนในการสังเกต 3) กำหนดวัน เวลา สถานที่ 4) กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศในการสังเกตการสอน 5) การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเพื่อวิเคราะห์และประเมินผล และ 6) กำหนดแนวทางแก้ไขหลังจากการสังเกตการสอน (น้ำเย็น เหลืองประเสริฐ 2546 : 38)

การสังเกตการสอนและบันทึกการสอนจำแนกได้หลายลักษณะ เช่น Oliva อ้างถึงใน วัชรวิภา เล่าเรียนดี 2545 : 24-26) ได้จำแนกการสังเกตเป็น 2 ประเภทคือ 1) การสังเกตแบบกว้าง ๆ ทั่วไป (Global Observation) เป็นการสังเกตโดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงในพฤติกรรมการสอนโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการสังเกต โดยภาพรวมของการปฏิบัติการสอนของครู เครื่องสังเกตการสอน และการสังเกตการสอนเป็นวิธีการ หรือตัวกลางนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในอาชีพและการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การใช้เครื่องมือการสังเกตการสอนจึงต้องมีเงื่อนไข มีข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้สอน ควรเป็นความต้องการของครูที่จะทำให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เครื่องมือการประเมินผลใช้เพื่อสรุปผลตัดสินความสามารถ หรือสมรรถภาพของบุคคล เพื่อนำไปสู่การแก้ไข ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองต่อไป เครื่องมือการสังเกตการสอนจะมีลักษณะเป็นการบรรยายหรือพรรณนาระบบสิ่งที่พบเห็น และมีส่วนกันแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการสังเกต โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือการเรียนรู้ และพัฒนาในอาชีพครู ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศเพื่อพัฒนาปรับปรุงการสอนของครู จึงควรระวังในการใช้เครื่องมือการสังเกตการสอนและควรคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ ผู้สังเกตการสอนควรได้รับการฝึกอบรม และฝึกปฏิบัติการสังเกตการสอนมาเป็นอย่างดี ครู และผู้สังเกตควรมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์ในการสังเกตการสอนอย่างรอบคอบ ดำเนินการสังเกตการสอนอย่างเป็นระบบ และใช้เครื่องมืออย่างเหมาะสม การสังเกตแบบเฉพาะเหตุการณ์ เช่น การสังเกตบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางวาจาระหว่างครูกับนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการสังเกตการสอนแบบเป็นทางการ

1. เลือกใช้เครื่องมือสังเกตการสอนอย่างเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย
2. ควรสังเกตหลายครั้งเพื่อหาข้อมูลในการสรุป แล้วตัดสินใจการสอนได้ถูกต้อง
3. การบันทึกข้อมูลทันทีที่ได้สังเกตการจัดกิจกรรมแนะแนว
4. กำหนดวัตถุประสงค์ เวลา กิจกรรม ก่อนและหลังการสังเกตการจัดกิจกรรม

แนะแนวไว้ให้ชัดเจน

5. กำหนดวัตถุประสงค์ เวลา กิจกรรมก่อนและหลังการสังเกตไว้ให้ชัดเจน
6. วิเคราะห์แปลผลข้อมูลจากการสังเกต

การสังเกตการสอนส่วนใหญ่เป็นการสังเกตอย่างเป็นทางการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของครู จึงต้องปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศหรือผู้ทำหน้าที่นิเทศหรือเพื่อนครูด้วยกัน ทำการสังเกตอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ การสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ การสังเกตการสอนอย่างเป็นทางการ มีการบันทึกข้อมูลได้ 2 วิธี คือ การสังเกตปริมาณ (Quantitative Observation) และการสังเกตเชิงคุณภาพ (Qualitative Observation) (Glickman 1994, อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี 2545 : 28-77)

1.6 การสังเกตเชิงปริมาณ

วัชรรา เล่าเรียนดี (2545 : 80) กล่าวว่า การสังเกตเชิงปริมาณเป็นวิธีการวัดเหตุการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ และสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน การสังเกตหรือสิ่งที่วัดจากการสังเกตต้องชัดเจน สามารถนำมาดำเนินการทางสถิติได้ โดยมีเครื่องมือ (Instruments) อาจใช้เครื่องมือที่ผู้อื่นสร้างขึ้นแล้ว หรือผู้สังเกตสร้างขึ้นเอง เพื่อเก็บข้อมูลเฉพาะเรื่องนั้น ๆ หรือเฉพาะเหตุการณ์ พฤติกรรมหรือสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถเห็นได้จากการสังเกต วัดได้เป็นจำนวนครั้ง ความดีของเหตุการณ์ โดยการบันทึกข้อมูลอย่างชัดเจน การสังเกต การบันทึก และตัวอย่างเครื่องมือสังเกตเชิงปริมาณ 1) เครื่องมือสังเกตการสอนแบบนับจำนวนความดี โดยการจำแนกพฤติกรรมแต่ละประเภท แต่ละกลุ่มจากกันโดยเด็ดขาด (Categorical Frequency Instrument) 2) เครื่องมือสังเกตการสอนแบบระบุพฤติกรรม (Performance Indicator Instrument) และ 3) เครื่องมือสังเกตการสอนแบบแผนผัง (Diagram) เช่น แผนผังสภาพห้องเรียนหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นได้

1.7 การสังเกตเชิงคุณภาพ

การสังเกตเชิงคุณภาพ (Qualitative Observation) เป็นการเก็บข้อมูลวิธีการหนึ่งในการสังเกต การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน การสังเกตและจดบันทึกแบบพรรณนาความหรืออธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นไปในขณะมีการเรียนการสอน

วัชร เล่าเรียนดี (2545 : 80) กล่าวว่าไว้ว่า การสังเกตเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการหลายวิธีเช่นเดียวกับการสังเกตเชิงปริมาณ การสังเกตเชิงคุณภาพ เป็นการสังเกตเหตุการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนสภาพทางกายภาพภายในชั้นเรียน เช่น การจัดห้องเรียน การจัดบอร์ด การจัดเก็บรักษาวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ โดยบันทึกแบบพรรณนาความก่อนที่จะสังเกตแบบเฉพาะพฤติกรรม ด้วยการจดบันทึกข้อความสั้น ๆ เป็นความเรียงย่อ ๆ บรรยายเหตุการณ์ตามลำดับตั้งแต่ต้นจนจบ หรือในระยะเวลาที่กำหนดหรือเรียกว่าการสังเกตเชิงพรรณนา (Narrative or Descriptive Types of Observation) ซึ่งประกอบด้วยวิธีสังเกตดังต่อไปนี้ 1) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม 2) การสังเกตบันทึกข้อมูลการพูดเฉพาะอย่าง 3) การสังเกตและบันทึกแบบสั้น ๆ 4) การสังเกต และบันทึกแบบมีส่วนร่วม 5) การสังเกตบันทึกตามประเด็นคำถาม 6) การสังเกตบันทึกแบบการวิจารณ์ทางการศึกษา และ 7) การสังเกตบันทึกแบบเฉพาะเหตุการณ์ การนิเทศแบบคลินิกนอกจากจะเป็นกระบวนการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาการสอนโดยตรงแล้วยังนำมาใช้วิเคราะห์การสอนของครูได้อีกด้วย กระบวนการนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่มีระบบ ขั้นตอนที่ชัดเจนตามลำดับคือตกลงระหว่างครูกับผู้นิเทศ สังเกตการสอนตามประเด็นที่กำหนด บันทึกข้อมูล และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการสังเกต เพื่อให้ทราบปัญหา ข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอน และนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

1.8 เครื่องมือสังเกตการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการสอนแบ่งไว้หลายประการ และเรียกชื่อต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ ลักษณะของพฤติกรรมที่ทำการสังเกต (วัชร เล่าเรียนดี, 2544 : 23-26) เช่น

1. การสังเกตและบันทึกเชิงพรรณนา (Narrative or Descriptive Types of Observation) เป็นการสังเกตและบันทึกพรรณนาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนโดยทั่วไปหรือเฉพาะเรื่อง แล้วแต่ละตกลงกัน ผู้สังเกตมีหน้าที่สังเกต และจดบันทึกให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ซึ่งทำได้หลายวิธี ได้แก่

1.1 การสังเกตที่ผู้สังเกตไม่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

1.2 การเลือกสังเกตบันทึกเฉพาะข้อความหรือคำพูด

1.3 การสังเกตและบันทึกเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมสั้น ๆ ย่อ ๆ เป็นวิธีการสังเกตและบันทึกเรื่องราวโดยผู้สังเกตบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสั้น ๆ ไม่ปนความคิดเห็นส่วนตัว

2. การสังเกตการบันทึกความถี่ของพฤติกรรมที่ครูและนักเรียนปฏิบัติ

3. การสังเกตและบันทึกโดยใช้แผนผังที่นึ่งบันทึกพฤติกรรม

4. การสังเกตบันทึกแบบตรวจสอบรายการ

5. การสังเกตบันทึกตามข้อคำถามที่สร้างขึ้น

สรุปการสังเกตการสอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนในทุกรูปแบบ ผู้บันทึกต้องมีความชำนาญ มีการวางแผนในการสังเกตอย่างมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจนใช้เครื่องมือวิธีการสังเกต การบันทึกข้อมูลสอดคล้องเหมาะสมกับจุดประสงค์ การบันทึกต้องตรงตามเหตุการณ์และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง จึงจะช่วยให้ผู้สอนได้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2.หลักการแนวคิดและทฤษฎีแนะแนว

2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในประเด็นของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ , 2551 : 20)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2545 : 7) การจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาผู้เรียน ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้โดยรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งส่งเสริม และเติมเต็มให้ผู้เรียนด้วยการลงมือปฏิบัติจริงตามความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้และพัฒนา

ศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างเต็มที่ มุ่งเน้นให้เกิดบูรณาการอย่างองค์รวมทั้งองค์ความรู้ตามหลักวิชา วิชาชีวิต และวิชางานเพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

การแนะแนว คือ จิตวิทยาประยุกต์แขนงหนึ่งที่ว่าด้วย กระบวนการพัฒนาคนให้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ รู้จัก ความถนัด ความชอบ สติปัญญา ภูมิหลังของตนเอง วิเคราะห์ตนเองได้ถูกต้อง รู้จักเลือกและตัดสินใจได้ ปรับตนเองได้อย่างเหมาะสมและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุขช่วยเหลือตนเองหรือพึ่งตนเองได้ เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้บุคคลได้มีบทบาทเต็มๆ ในการเรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพและสามารถจัดการกับชีวิตของตนอย่างฉลาด การจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่จะพัฒนาศักยภาพนั้นต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ความพร้อมในการเรียนรู้ความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน การแนะแนวเป็นกระบวนการหนึ่งของการศึกษาที่จะพัฒนามนุษย์ให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ในทักษะกระบวนการต่าง ๆ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้และมีความสุขในการดำรงชีวิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความมุ่งหมายและหลักการว่า การจัดการศึกษาต้อง เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและกำหนดแนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย ส่งผลให้การดำเนินชีวิตในปัจจุบันมีความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น บุคคลจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนิน ชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี กิจกรรมแนะแนวจึงมีความสำคัญในการทำให้อุทิศตนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของการรู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่น

กิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนด้วยการจัดบริการ และกิจกรรมที่หลากหลายทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถจัดการชีวิตของตนได้ตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถบนพื้นฐานของความเชื่อว่าคนเป็นทรัพยากรที่

มีคุณค่า สามารถพัฒนาให้เจริญ งอกงามได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, online : 2013)

สรุปว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง มีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ได้ มีทักษะในการดำเนินชีวิตสามารถวางแผนด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 2) ได้ตั้งจุดมุ่งหมายในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ดังนี้

1. พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

2. พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ โดยมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียน เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม

3. เข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เลือกตามความถนัด และความสนใจของตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2013 : online) เพื่อให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักโลกแวดล้อม สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหา รู้จักเลือกและวางแผนชีวิตการเรียน อาชีพ และสามารถปรับตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ อันนำไปสู่การมีชีวิตที่มีความสุข ความสำเร็จ และเป็นประโยชน์ สรุปการแนะแนวมีจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการ คือ 1) ป้องกัน 2) แก้ไข และ 3) พัฒนา

จุดประสงค์ของการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองในทุกๆด้าน เช่น ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาต่อและเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับตนเอง

2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจบุคคลอื่น ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี และดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

3. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาของตนได้ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม

4. การจัดกิจกรรมแนะแนว 1 คาบต่อสัปดาห์ จะทำให้ครูแนะแนวได้ใกล้ชิดเด็ก และรู้จักเด็ก แต่ละคนได้ดียิ่งขึ้นเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเด็กในด้านต่างๆได้

5. ในคาบแนะแนว นอกจะให้ความรู้ในด้านต่างๆที่เด็กสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกในเรื่องที่ถูกต้อง โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้มีส่วนร่วม และได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม

6. ห้องแนะแนวจะเป็นแหล่งข้อมูล ให้ข่าวสาร ความรู้กับนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูลในการศึกษาต่อ แนวทางการประกอบอาชีพ ข้อมูลในการปรับตัวของนักเรียนและ ในห้องแนะแนวจะมีห้องให้คำปรึกษาเพื่อบริการแก่นักเรียนที่ต้องการให้เป็นความลับ

7. เพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนตามแต่กรณี เช่น ทุนการศึกษา ทุนอาหารกลางวัน หางานพิเศษให้นักเรียนเพื่อช่วยเหลือในด้านเศรษฐกิจ สรรหาและส่งเสริมนักเรียนเรียนดี และมีความสามารถพิเศษ

8. เพื่อติดตามผล ประเมินผลนักเรียนทั้งที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนและที่จบการศึกษา และ ติดตามพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนานักเรียน

2.3 ปรัชญาและหลักการแนะแนว

ตารางที่ 2 ปรัชญาและหลักการแนะแนว

ปรัชญา	หลักการ
1. คนทุกคนมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์	1.จัดบริการให้กับทุกคน (ไม่เลือกปฏิบัติ) และให้บริการด้วยความเคารพในเกียรติแห่งความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นสำคัญ
2. คนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน	2. การจัดบริการจะต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคล ไม่มีการบังคับ
3. คนแต่ละคนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้	3.การให้บริการต้องเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีบทบาทสำคัญในการใช้ปัญญาเรียนรู้ หาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง และได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพของตน ทุกคนย่อมมีความแตกต่างกัน บริการแนะแนวต้องจัดให้นักเรียนทุกคนเพื่อเขาได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง การจัดวิชาเรียนควรจัดให้นักเรียนมีโอกาส เลือกเรียน อย่างกว้างขวาง ตามความถนัด ความสนใจ ความสามารถ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคมโลก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปรัชญา	หลักการ
4. แต่ละคนมีความแตกต่างกัน แต่มีความต้องการพื้นฐานที่เหมือนกัน	4. การให้บริการต้องตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คนมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บริการแนะแนวต้องจัดอย่างต่อเนื่องให้นักเรียนรู้จักตนเองเพื่อสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปจนสามารถตัดสินใจได้
5. พฤติกรรมย่อมมีสาเหตุและบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ตามเหตุ	5. การให้บริการคือการอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมในการสร้างเสริมพัฒนาการหรือ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ พฤติกรรมทุกอย่างย่อม มีสาเหตุการจัดการแนะแนวจึงต้องศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนให้ชัดเจนเพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดความเข้าใจกัน ยอมรับความจริง ตลอดจนสามารถแก้ไขและพัฒนาตนได้
6. คนทุกคนย่อมมีปัญหา คนต้องอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและ พฤติกรรมของแต่ละบุคคลย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น	6. การให้บริการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เป็นภารกิจที่พึงกระทำด้วยความเมตตา และด้วยความรู้ ความเข้าใจ และทุกคนควรมีส่วนร่วมรวมถึงการช่วยเหลือสังคม และสิ่งแวดล้อม

2.4 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2556 : 2) กล่าวว่า ขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนวมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียน หรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียน หรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม
2. ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ

3. ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดี มีคุณภาพ มีทักษะชีวิต สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 5-6) ได้กล่าวว่าขอบข่ายของงานแนะแนว เป็นการกำหนดภารกิจของงานแนะแนว ตามความต้องการของผู้เรียนที่สนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งการกำหนดขอบข่ายภารกิจงานแนะแนวนั้น จะต้องอาศัยหลักการแนะแนวพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

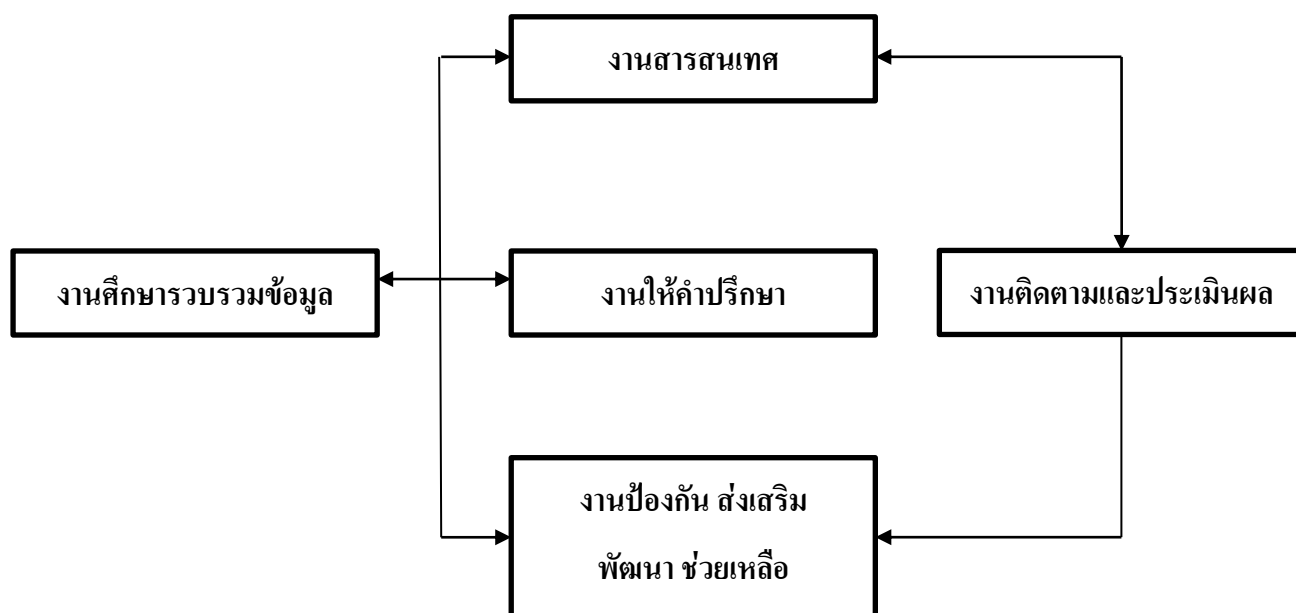
2.4.1 การแนะแนวมีขอบข่ายสาระสำคัญ 3 ด้าน

1) การแนะแนวการศึกษา มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนได้เต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ และวางแผนการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวด้านการเรียนและมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน

2) การแนะแนวอาชีพ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและโลกของงานอย่างหลากหลาย มีเจตคติและนิสัยที่ดีในการทำงาน มีโอกาสได้รับประสบการณ์และฝึกงานตามความถนัด ความสนใจ

3) การแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีอารมณ์มั่นคง มนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจสภาพแวดล้อมและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.4.2 ภาระงานในการแนะแนว ประกอบด้วย 5 งานหลัก ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงภาระงานในการแนะแนว

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 6)

จากแผนภาพแสดงภาระงานในการกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย 5 งานหลัก สามารถอธิบายได้ดังนี้

งานศึกษารวบรวมข้อมูล เป็นการศึกษา สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม การเขียนอัตชีวประวัติ สังคมมิติ การเยี่ยมบ้าน โดยมีการบันทึกข้อมูลในระเบียบปฏิบัติการ ระเบียบสะสม สมุดรายงานประจำตัวผู้เรียน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ครูรู้จักผู้เรียนแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ต้องการอะไร และควรให้ความช่วยเหลือในลักษณะใด

งานสารสนเทศ เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ วัฒนธรรม ศิลธรรม จริยธรรม สุขภาพ โดยนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบรรยาย อภิปราย จัดป้ายนิเทศ การจัดหาเอกสารคู่มือในการอ่าน ทักษะศึกษา การใช้สื่อ ภาพยนตร์ วัสดุทัศน ฯลฯ เป็นต้น ข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัยมีความจำเป็นมากในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น และป้องกันความล้มเหลวได้อย่างมาก

งานให้คำปรึกษา มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยผู้เรียนทั้งด้านการศึกษา ด้านงานอาชีพ ด้านชีวิตและสังคมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง รู้ว่าปัญหาของตนอยู่ที่ไหน ควรแก้ไขตนเองอย่างไร การแก้ไขนั้นมีทางเลือกอะไรบ้าง และควรเลือกทางใดจึงจะเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด พร้อมทั้งเกิดความรับผิดชอบในการช่วยตนเองอย่างจริงจัง

งานป้องกัน ส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ เป็นการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ได้รับการฝึกฝน หรือได้รับการช่วยเหลือตามสมควร แก่กรณี เช่น กิจกรรมที่สนองความถนัด ความสนใจ และความสามารถ แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกคน รวมทั้งการจัดทุนการศึกษา อาหารกลางวัน หรือการหางานพิเศษ

งานติดตามผลและประเมินผล เป็นการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน การติดตามผลแบ่งเป็น 2 งาน คือ งานติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถแก้ปัญหาและปรับปรุงตนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ ประเมินผล การดำเนินงานแนะแนวและงานอื่นของโรงเรียน งานติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาผลที่ได้จากการดำเนินโครงการแนะแนวว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงใดได้ผลหรือไม่ควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไรและควรขยายผลต่อไปหรือไม่ เป็นต้น

ตารางที่ 3 ขอบข่ายงานแนะแนว

บริการ	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ /เทคนิค/ เครื่องมือ
1.บริการสำรวจข้อมูล	เพื่อให้ครูรู้จักนักเรียนและให้นักเรียนรู้จักตนเองในทุกด้าน เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ฯลฯ	การสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ทดสอบ อัตชีวประวัติ ระเบียบพฤติกรรม สังคมมิติ ระเบียบสะสม การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล
2.บริการสนเทศ	เพื่อให้เด็กได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่จำเป็นในด้านการศึกษา อาชีพ สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และเลือกปรับตัวให้เหมาะสมต่อสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลง	การปฐมนิเทศ ปัจฉินิเทศ โสมรุม การจัดป้ายนิเทศ นิทรรศการ การเชิญวิทยากร บรรยาย การอภิปราย การศึกษานอกสถานที่ การใช้แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี และสื่อมวลชน
3. บริการให้คำปรึกษา	เพื่อช่วยให้เด็กสามารถคิดตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเองได้อย่างรอบคอบและเหมาะสม	การให้คำปรึกษารายบุคคลและกลุ่ม
4. บริการจัดวางตัวบุคคล	เพื่อช่วยให้เด็กได้รับบริการและประสบการณ์ อันจะเป็นการแก้ปัญหาพัฒนาตนเองตามความต้องการ	การจัดเด็กเข้าเรียนหรือเข้าร่วมกิจกรรม ที่เหมาะสม ตามความสนใจ ความถนัด การสอนซ่อมเสริม การฝึกทักษะทาง การเรียน ทักษะการทำงาน ทักษะชีวิตและสังคม การจัดหา งาน การฝึกงานการจัดทุนการศึกษา ฯลฯ
5. บริการติดตามและประเมินผล	เพื่อติดตามนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา และติดตามการดำเนินงานแนะแนวทั้งระบบเพื่อประเมินผลและพัฒนางาน	แบบสอบถาม แบบประเมิน การสังเกต สัมภาษณ์ จดหมายติดต่อ และแบบประเมินต่าง ๆ

2.5 แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 20) ได้กล่าวไว้ว่า

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน
2. วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ วัสดุทัศนัยของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษา โดยครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วม
4. กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา เป็นระดับการศึกษาและชั้นปี
5. ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม เวลาจัดกิจกรรม หลักฐานการทำกิจกรรม และการประเมินผล
6. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ เวลา เนื้อหา/สาระ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล
7. จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรม
8. ประเมินเพื่อตัดสินผล และสรุปรายงาน

3. แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยมุ่งหวังพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ 5 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 6-7) ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะเห็นว่า การใช้ทักษะชีวิตเป็น 1 ใน 5 สมรรถนะที่สถานศึกษาต้องพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียน ในหลักสูตรได้มีคำอธิบายสมรรถนะนี้ว่า เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ใน

ชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม การสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

3.2 เวลาเรียน

การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานและเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถดำเนินการ ดังนี้

ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานและนักเรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้ ระดับประถมศึกษา (ป.1-6) รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) รวม 3 ปี จำนวน 45 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) รวม 3 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 24)

3.3 ประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัยความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษา และท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย 1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร และ 2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนา ต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 20-21)

3.4 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูล และนำมาปรับปรุง พัฒนาและแก้ไขปัญหาในการจัดกิจกรรมให้ดีขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 12-14) ได้กล่าวถึงแนวดำเนินการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. การประเมินผู้เรียนรายกิจกรรม ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนตามจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง ประเมินตามเกณฑ์ของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ประเมินการผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา ถ้าผู้เรียนผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมและมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ให้เป็นผู้ผ่าน (ผ) การประเมินผลการร่วมกิจกรรม แต่ถ้าผู้เรียนมีผลการประเมินบกพร่องในเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง หรือทั้งสองเกณฑ์ จะเป็นผู้ไม่ผ่าน (มผ) การประเมินผลการร่วมกิจกรรมจะต้องซ่อมเสริมข้อบกพร่องให้ผ่านเกณฑ์จึงจะได้รับการตัดสินให้ผ่านกิจกรรม

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกช่วงชั้น มีการประเมินผลการร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา

3. กำหนด ส่งผลการประเมินให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการลงความและให้ผู้บริหารสถานศึกษาดัดสินอนุมัติผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้นต่อไป

4. การตัดสินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพิจารณาตัดสินให้ผ่านช่วงชั้น ดำเนินการโดยประเมินผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งดูได้จากบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมและผลการปฏิบัติกิจกรรม การตัดสินผลการเข้าร่วมกิจกรรม ให้ประเมินและตัดสินเป็นรายกิจกรรม จากผลการประเมินตามจุดประสงค์ ที่สถานศึกษากำหนดไว้ การแจ้งผลการประเมินให้ฝ่ายทะเบียนของสถานศึกษา บันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนแต่ละคนไว้เป็นหลักฐานการสรุปผลการประเมินผ่านช่วงชั้น ผู้เรียนที่มีผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดจะได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้น

สรุปได้ว่า การประเมินผลกิจกรรมแนะแนว ทำได้โดยประเมินผลการปฏิบัติของผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรม โดยดูจากพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง และตรวจสอบการใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดหรือไม่ ถ้าผู้เรียนผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมและมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ให้เป็นผู้ผ่าน (ผ) การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม แต่ถ้าผู้เรียนมีผลการประเมินบกพร่องในเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งหรือทั้งสองเกณฑ์ให้เป็นผู้ไม่ผ่าน (มผ) การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม จะต้องซ่อมเสริมข้อบกพร่องให้ผ่านเกณฑ์จึงจะได้รับการตัดสินให้ผ่านกิจกรรม

3.5 กรอบการจัดกิจกรรมแนะแนวระดับมัธยมศึกษา

ตารางที่ 4 กรอบการจัดกิจกรรมแนะแนวระดับมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์ กิจกรรมแนะแนว	ประเด็นหลัก	จุดประสงค์ชั้นปี		
		ม.1	ม.2	ม.3
1. การรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น	1.1 รู้จักตนเอง และผู้อื่น ด้าน กายภาพ ความคิด อารมณ์และจิตใจ	1.1.1 เข้าใจความเปลี่ยนแปลงด้าน ร่าง กาย และ อารมณ์ตามวัย	-	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ กิจกรรมแนะแนว	ประเด็นหลัก	จุดประสงค์ชั้นปี		
		ม.1	ม.2	ม.3
	1.2 เข้าใจตนเอง และผู้อื่น ด้าน กายภาพ ความคิด อารมณ์และจิตใจ	1.1.2 เข้าใจ ความคิด อารมณ์ และจิตใจของ ตนเองและผู้อื่น 1.2.1 รับรู้วิธีการ ดูแลร่างกายที่ เปลี่ยนแปลงตาม วัย 1.2.2 เข้าใจ ความคิดอารมณ์ และ จิ ต ใจ ที่ เปลี่ยนแปลงตาม วัย 1.2.3 เข้าใจ สาเหตุของการ เปลี่ยนแปลง ความคิด อารมณ์ และจิตใจของ ตนเองและผู้อื่น เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น	-	-
	1.3 รู้จักและเข้า ใจความสนใจ ความถนัดและ ความสามารถ ทั้งด้านการเรียน และอาชีพของ ตนเองและผู้อื่น	1.3.1 ระบุวิชาที่ เรียนได้ดีและมี ความสุขในการ เรียน 1.3.2 รู้อาชีพที่ ตนเองสนใจและ ที่เพื่อนสนใจ	1.3.1 บอก ความสามารถ ของตนเองด้าน การเรียนและรับรู้ ความสามารถ ของเพื่อน	1.3.1 บอกได้ อย่างชัดเจนถึง ความสนใจความ ถ นั ด แ ล ะ ความสามารถ ด้านการเรียนและ อาชีพ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ กิจกรรมแนะแนว	ประเด็นหลัก	จุดประสงค์ชั้นปี		
		ม.1	ม.2	ม.3
	1.4 รู้จักและเข้าใจบุคลิกภาพของตนเองและผู้อื่น	1.4.1 เชื่อว่าบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงได้ 1.4.2 รู้ว่าบุคลิกภาพใดต้องปรับปรุง	-	-
	1.5 ยอมรับรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นด้านกายภาพ ความคิด อารมณ์ และจิตใจ	1.5.1 ยอมรับการเปลี่ยนแปลงตามวัยด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์ และจิตใจ 1.5.2 พอใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่นด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์ และจิตใจ	1.5.1 ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นด้วยความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	1.5.1 ภูมิใจในตนเอง 1.5.2 แสดงออกถึงความมั่นใจในคุณค่าของตนเองด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์ และจิตใจ 1.5.3 เชื่อมั่นในคุณค่าของผู้อื่นด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์ และจิตใจ
	1.6 ยอมรับรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถทั้งด้านการเรียนและอาชีพ	1.6.1 ยอมรับตนเองและผู้อื่นด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถทางการเรียนและอาชีพ	1.6.1 ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นด้วยความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถ	1.6.1 แสดงออกอย่างมั่นใจในความสนใจ ความสามารถด้านการเรียนและอาชีพ 1.6.2 เชื่อมั่นในคุณค่าของผู้อื่น

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ กิจกรรมแนะแนว	ประเด็นหลัก	จุดประสงค์ชั้นปี		
		ม.1	ม.2	ม.3
			ทางการเรียนและอาชีพ	ด้านการเรียนและอาชีพ
	1.7 ขอมรับ รัก และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านบุคลิกภาพ	1.7.1 ขอมรับ บุคลิกภาพของ ตนเองและผู้อื่น 1.7.2 รักและเห็นคุณค่าในตนเอง และ ผู้อื่น ด้าน บุคลิกภาพ	1.7.1 ปฏิบัติต่อ ตนเองและผู้อื่น ด้วยความรู้สึกรัก และเห็นคุณค่าใน ตนเองและผู้อื่น ด้านบุคลิกภาพ	1.7.1 แสดงออก อย่างมั่นใจใน บุคลิกภาพด้านดี ของตนเอง 1.7.2 เชื่อมั่นใน คุณค่าของผู้อื่น ด้านบุคลิกภาพ
2. เพื่อให้ผู้เรียน สามารถวางแผน ด้านการศึกษา อาชีพ รวมทั้ง ส่วน ตัว และ สังคม	2.1 รู้ข้อมูลโลก กว้างทางด้าน การศึกษาและ อาชีพ รวมทั้ง ความต้องการ ของตลาด แรงงาน	-	2.1.1 มีข้อมูล แห่ ล่ง เรื ย น รู้ เกี่ยวกับการศึกษา และอาชีพ 2.1.2 มีข้อมูล ความต้องการ ด้านอาชีพ ใน กลุ่ม ประเทศ อาเซียน และ ตลาดแรงงาน	2.1.1 มีข้อมูล การศึกษาและ อาชีพ ที่ สอดคล้อง ใน ระบบเศรษฐกิจ ยุคใหม่
	2.2 พิจารณาและ เชื่อมโยงข้อมูล ตนเองกับโลก ก ว้าง ท ำ ง การศึกษาและ อาชีพ รวมทั้ง ความต้องการ ของตลาด	2.2.1 มีข้อมูล อ า ชี พ ที่ กว้างขวางขึ้น ได้แก่ ประเภท ลักษณะ การ ทำ งาน และ คุณสมบัติของ บุคคลที่ประกอบ	2.2.1 ระบุรายชื่อ อาชีพที่เหมาะสม กับตนเอง	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ กิจกรรมแนะแนว	ประเด็นหลัก	จุดประสงค์ชั้นปี		
		ม.1	ม.2	ม.3
	แรงงาน	อาชีพ		
	2.3ตัดสินใจเลือก อาชีพที่ สอดคล้องและ เหมาะสมกับ ตนเอง	-	-	2.3.1 ระบุอาชีพที่ เหมาะสมกับ ตนเอง
	2.4 ออกแบบการ พัฒนาตนเองด้าน การศึกษา ส่วนตัว และ สังคมเพื่อเข้าสู่ อาชีพที่เลือก	-	-	2.4.1 กำหนด แนวทางการ พัฒนาตนเองและ หรือศึกษาต่อเพื่อ เข้าสู่อาชีพที่ ตัดสินใจเลือก 2.4.2 ปฏิบัติตาม แนวทางที่ กำหนด
	2.5ปฏิบัติ ประเมินและ ปรับปรุงตนเอง เพื่อคุณภาพชีวิต ที่ดี	-	-	2.5.1 ประเมิน การปฏิบัติเพื่อ พัฒนาตนเองให้ ประสบ ความสำเร็จและมี ความสุขในการ ประกอบอาชีพที่ เลือก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ กิจกรรมแนะแนว	ประเด็นหลัก	จุดประสงค์ชั้นปี		
		ม.1	ม.2	ม.3
3. ให้ผู้เรียน สามารถปรับตัว ได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข	3.1 ปรับตัวด้าน การเรียนรู้ได้อย่าง เหมาะสม	3.1.1 เข้าใจ โครงสร้างเวลา เรียน ของ หลักสูตร แกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับชั้น มัธยมศึกษาและ รายวิชาที่เรียน 3.1.2 เข้าใจ วิธีการวัดผลและ ประเมินผลตาม หลักสูตร แกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3.1.3 ปรับตัวใน การเรียน ระดับชั้น มัธยมศึกษาได้ อย่างมีความสุข 3.1.4 วิเคราะห์ผล การเรียนและ ปรับปรุงวิธีเรียน	3.1.1 วิเคราะห์ผล การเรียนในแต่ละ รายวิชาและระบุ สาเหตุที่ได้ผล การเรียนเช่นนั้น 3.1.2 ระบุรายวิชา ที่เรียนและทำ กิจกรรมได้ดีและ มีความสุข	3.1.1 แสวงหา ความรู้ในรายวิชา ที่ตนถนัดและ พัฒนาให้เต็ม ศักยภาพ 3.1.2 ตัดสินใจ เลือกเรียนต่อ หรือประกอบ อาชีพตามความ ถนัดของตนเอง 3.1.3 พัฒนา ตนเองให้พร้อม สำหรับการ ประเมิน ระดับชาติและ การศึกษาต่อหรือ ประกอบอาชีพ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ กิจกรรมแนะแนว	ประเด็นหลัก	จุดประสงค์ชั้นปี		
		ม.1	ม.2	ม.3
	3.2 ปรับตัวด้าน อาชีพได้อย่าง เหมาะสม	3.2.1 ระบุ คุณสมบัติของ บุคคลในอาชีพที่ สนใจ 3.2.2 วิเคราะห์ ความสอดคล้อง ของคุณสมบัติ ของตนเองกับ คุณสมบัติของ บุคคลในอาชีพที่ สนใจ 3.2.3 ระบุ คุณสมบัติ ที่ต้องปรับปรุง ในการเข้าสู่อาชีพ ที่สนใจ	3.2.1 ปรับตัวให้ มีคุณสมบัติ สอดคล้องกับ อาชีพที่สนใจ 3.2.2 ประเมินผล การปรับตัวและ ตัดสินใจ ประกอบอาชีพที่ สนใจหรือเลือก อาชีพใหม่	3.2.1 แสวงหา ข้อมูลสำหรับการ เตรียมตัวเพื่อ ประกอบอาชีพที่ เหมาะสมกับ ตนเอง
	3.3 ปรับตัวด้าน ส่วนตัวและ สังคมได้อย่าง เหมาะสม	3.3.1 ดูแลรักษา อวัยวะตนเองที่มี การเปลี่ยนแปลง ในช่วงวัยรุ่นให้ สะอาดอยู่เสมอ 3.3.2 รู้จักอารมณ์ สามารถจัดการ และแสดงออกได้ อย่างเหมาะสม	3.3.1 แต่งกาย สุภาพเหมาะสม กับรูปร่าง วัย และกาลเทศะ 3.3.2 รู้ทัน อารมณ์ด้านลบที่ เกิดขึ้นสามารถ จัดการและ แสดงออกอย่าง สร้างสรรค์	3.3.1 มีความคิด ทางบวกใน สถานการณ์ที่ทำให้ เกิดความทุกข์ หรือไม่พึงพอใจ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ กิจกรรมแนะแนว	ประเด็นหลัก	จุดประสงค์ชั้นปี		
		ม.1	ม.2	ม.3
	3.4 มีทักษะชีวิต และอยู่ร่วมกับ คนอื่นได้อย่างมี ความสุข	3.4.1 เลือกรับ ข้อมูลข่าวสาร อย่างไตร่ตรอง 3.4.2 รู้เท่าทัน สังคมที่ เปลี่ยนแปลง 3.4.3 ตัดสินใจใน สถานการณ์ ต่าง ๆ ที่เผชิญ อย่างมีเหตุผล 3.4.4 ประเมิน และรู้เท่าทัน ภาวะอารมณ์ที่ เกิดขึ้นกับตนเอง 3.4.5 จัดการกับ ความขัดแย้ง ต่าง ๆ ด้วยวิธีที่ เหมาะสม 3.4.6 รู้จักปฏิเสธ ในสถานการณ์ เสี่ยง 3.4.7 เตือนเพื่อน ให้หลีกเลี่ยงหรือ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไป ในทางที่ถูกต้อง	3.4.1 มี จินตนาการและ ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ 3.4.2 มองโลกใน แง่ดี 3.4.3 แก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ 3.4.4 ผ่อนคลาย ความเครียดด้วย วิธีการที่ สร้างสรรค์ 3.4.5 ทำงาน ร่วมกับผู้อื่นตาม วิถีประชาธิปไตย ได้ราบรื่น 3.4.6 มีจิตอาสา ช่วยเหลือผู้อื่น 3.4.7 ปฏิบัติตน เพื่อชีวิตที่ดีและ ปลอดภัยจาก อบายมุข 3.4.8 แสดง พฤติกรรมต่อเพศ ตรงข้ามอย่าง เหมาะสม	3.4.1 แสวงหา และใช้ข้อมูลให้ เป็นประโยชน์ต่อ ตนเองและผู้อื่น 3.4.2 สร้าง ความสุขให้แก่ ตนเองและผู้อื่น 3.4.3 สร้าง สัมพันธภาพที่ดี กับผู้อื่นด้วยการ สื่อสารเชิงบวก 3.4.4 เคารพกฎ กติกาของสังคม 3.4.5 ใช้ดุลพินิจ ในการรักษา ความลับของ เพื่อน

3.6 โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตารางที่ 5 โครงสร้างกิจกรรมแนะแนว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (เวลา 40 ชั่วโมง)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
1	เปิดโลก...วัยใส	1.1.1 รับรู้ความเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายตามวัย 1.2.2 รับรู้ความคิด อารมณ์ และจิตใจที่เปลี่ยนแปลงตามวัย 1.5.1 ขอมรับการเปลี่ยนแปลงตามวัย ทั้งทางด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์และจิตใจ	1. อธิบายพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นได้ 2. อธิบายพัฒนาการทางด้านความคิด อารมณ์และจิตใจ ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นได้ 3. สรุปได้ว่าเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นทุกคนจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ	2
2	เรียนรู้เหตุ	1.1.2 เข้าใจความคิด อารมณ์ และจิตใจของตนเองและผู้อื่น 1.2.3 เข้าใจสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงความคิด อารมณ์ และจิตใจของตนเองและผู้อื่นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น	1. อธิบายสาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงความคิด อารมณ์ และจิตใจเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น 2. มีความรู้สึกที่ดีต่อความคิด อารมณ์และจิตใจของตนเอง และเพื่อนที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น	2
3	ใส่ใจกับร่างกายที่เปลี่ยนไป	1.2.1 รับรู้วิธีการดูแลร่างกายที่เปลี่ยนแปลงตามวัย 3.3.1 ดูแลรักษาอวัยวะตนเองที่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงวัยรุ่นให้สะอาดอยู่เสมอ	1. บอกส่วนของร่างกายที่เปลี่ยนแปลงในช่วงวัยรุ่น 2. อธิบายวิธีการดูแลส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เปลี่ยนแปลงในช่วงวัยรุ่น 3. ปฏิบัติตนในการดูแลส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เปลี่ยนแปลงในช่วงวัยรุ่น	2

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			อย่างถูกสุขลักษณะ	
4	เรารู้.....เราจัดการได้	3.3.2 รู้จักอารมณ์ สามารถจัดการและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม	1. บอกอารมณ์จากสถานการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีต สาเหตุของการเกิดอารมณ์และพฤติกรรมที่แสดงออกในตอนนั้นและผลที่เกิดขึ้น 2. ประเมินผลดี ผลเสียของการแสดงพฤติกรรมนั้น 3. ระบุวิธีการจัดการกับอารมณ์ที่ไม่ดีและพฤติกรรมที่ควรแสดงออก	2
5	ทุกคนมีดีที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน	1.5.2 พอใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่นด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์ และจิตใจ	1. บอกสิ่งที่ดีของตนเองและเพื่อนด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์และจิตใจ 2. รับฟังสิ่งที่เพื่อนบอกสิ่งที่ดีของเราและของเขา 3. สรุปสิ่งที่เป็นตัวเองและเพื่อนได้ถูกต้อง	2
6	จุดที่แตกต่าง	3.1.1 เข้าใจโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาและรายวิชาที่ต้องเรียน 3.1.2 เข้าใจวิธีการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตร	1. บอกโครงสร้างของหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาและรายวิชาที่ต้องเรียนได้ 2. อธิบายความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาได้	2

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
		แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	3. อธิบายความหมายของสัญลักษณ์ที่แสดงผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาได้	
7	เรียนอย่างมีความสุข	3.1.3 ปรับตัวในการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้อย่างมีความสุข	1. บอกสิ่งที่ต้องปรับตัวเมื่อเรียนระดับมัธยมศึกษาได้อย่างหลากหลาย 2. เลือกแนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสมกับตนเอง 3. ปฏิบัติตนตามแนวทางที่เลือก 4. ประเมินผลการปฏิบัติตนและปรับเปลี่ยนให้มีความสุขในการเรียน	2
8	ทำอย่างไร.....นั้นจะเรียนได้ดี	1.3.1 ระบุวิชาที่เรียนได้ดีและมีความสุขในการเรียน 3.1.4 วิเคราะห์ผลการเรียนและปรับปรุงวิธีเรียน	1. พิจารณาผลการสอบกลางภาค 2. ระบุสาระการเรียนรู้ที่ได้คะแนนยังไม่อยู่ในระดับดีและสาระการเรียนรู้ที่เรียนได้ดีมีความสุข 3. บอกสาเหตุที่ทำให้ผลการเรียนมีทั้งดีและไม่ดี 4. ระบุแนวทางการปรับวิธีเรียนในสาระการเรียนรู้ที่เรียนได้ไม่ดี	2

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
9	จะ รู้ จัก ดี ต้อง มี ข้อมูล	1.3.2 รู้อาชีพที่ตนเองสนใจ และที่เพื่อนสนใจ 2.2.1 มีข้อมูลอาชีพที่กว้างขวางขึ้น ได้แก่ ประเภท ลักษณะการทำงาน และคุณสมบัติของบุคคลที่ประกอบอาชีพ 3.2.1 ระบุคุณสมบัติของบุคคลในอาชีพที่สนใจ 3.2.2 เปรียบเทียบความสอดคล้องของคุณสมบัติของตนเองกับคุณสมบัติของบุคคลในอาชีพที่สนใจ 3.2.3 ระบุคุณสมบัติที่ต้องปรับปรุงในการเข้าสู่อาชีพที่สนใจ	1. บอกชื่ออาชีพที่ตนเองสนใจ (บอกได้มากกว่า 1 ชื่อ) 2. รับฟังชื่ออาชีพที่เพื่อนสนใจ 3. ศึกษาข้อมูลอาชีพที่สนใจจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ 4. แลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนเพื่อให้มีข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น 5. เปรียบเทียบความสอดคล้องของคุณสมบัติของตนเองกับคุณสมบัติของบุคคลในอาชีพที่สนใจ 6. ระบุคุณสมบัติที่ต้องปรับปรุงในการเข้าสู่อาชีพที่สนใจ	3
10	นี่คือฉัน นั่นคือเธอ	1.6.1 ขอมรับตนเองและผู้อื่นด้านความสนใจ ความถนัดความสามารถทางการเรียนและอาชีพ	1. ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องรู้จักตนเองด้านความสนใจ ความถนัด และความสามารถด้านการเรียนและอาชีพ 2. บอกความสนใจ ความถนัด และความสามารถทางการเรียนของตนเอง 3. บอกความสนใจ ความถนัด และความสามารถทางด้านอาชีพของตนเอง	2

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			4. มีความรู้สึกที่ดีต่อความสนใจ ความถนัดความสามารถทางด้านการเรียนและอาชีพของตนเองและผู้อื่น	
11	เปลี่ยนเพื่อดีกว่าเดิม	1.4.1 เชื่อว่าบุคลิภาพเปลี่ยนแปลงได้ 1.4.2 รู้ว่าบุคลิภาพต้องปรับปรุง	1. บอกความหมายของคำว่าบุคลิภาพได้ 2. เห็นด้วยว่าบุคลิภาพเปลี่ยนแปลงได้ 3. บอกสิ่งที่จะคงไว้และสิ่งที่ต้องปรับปรุงเกี่ยวกับบุคลิภาพของตนเอง	2
12	ถูกที่ถูกทางสร้างสรรค์สิ่งดี	1.7.1 ยอมรับบุคลิภาพของตนเอง 1.7.2 รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นด้านบุคลิภาพ	1. วิเคราะห์บุคลิภาพของบุคคลที่หลากหลายและการใช้ประโยชน์จากบุคคลนั้น ๆ 2. มีความรู้สึกในทางบวกต่อบุคลิภาพของตนเองและผู้อื่น 3. มีแนวทางในการนำบุคลิภาพที่เป็นจุดเด่นของตนเองและเพื่อนมาใช้ให้เกิดประโยชน์	3
13	เชื่อหรือไม่	3.4.1 เลือกรับข้อมูลข่าวสาร อย่างใดตรง	1. ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อและรู้จักเลือกรับสื่ออย่างรู้เท่าทัน 2. บอกประโยชน์ของข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ	1

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			ในชีวิตประจำวันได้ 3. เลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสารได้อย่างเหมาะสม	
14	ออนไลน์ดี....ไม่มี ภัย	3.4.2 รู้เท่าทันสังคมที่ เปลี่ยนแปลง	1. ตระหนักถึงการ เปลี่ยนแปลงของสังคมใน ปัจจุบัน 2. บอกประโยชน์และโทษ ของสังคมออนไลน์ 3. เลือกใช้สังคมออนไลน์ อย่างเหมาะสม	2
15	คิดถูก คิดผิด ชีวิต เลือกได้	3.4.3 ตัดสินใจใน สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญ อย่างมีเหตุผล	1. ตระหนักในความสำคัญ ของกระบวนการตัดสินใจที่มี เหตุผล 2. คิดวิเคราะห์และตัดสินใจ แก้ปัญหาในสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่เผชิญอย่างมีเหตุผล	2
16	EQ ดีมีความสุข	3.4.5 ประเมินและรู้เท่าทัน ภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับ ตนเอง	1. ประเมินและบอกระดับ ความฉลาดทางอารมณ์ของ ตนเองได้ 2. บอกวิธีการพัฒนาความ ฉลาดทางอารมณ์ได้อย่าง ถูกต้อง	2
17	อย่างนี้...เขาอยู่	3.4.6 จัดการกับความขัดแย้ง ต่าง ๆ ด้วยวิธีที่เหมาะสม	1. บอกวิธีการหลีกเลี่ยงความ ขัดแย้งและความรู้สึกที่ไม่ดี ต่อกัน 2. แสดงพฤติกรรม การ จัดการกับความขัดแย้งต่าง ๆ	2

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			ได้ด้วยวิธีที่เหมาะสม	
18	อย่าโกรธ...เรานะ	3.4.7 รู้จักปฏิเสธในสถานการณ์เสี่ยง	1. อธิบายหลักและขั้นตอนการปฏิเสธได้ 2. วิเคราะห์สถานการณ์ที่ควรปฏิเสธได้ 3. แสดงการปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์เสี่ยงได้	2
19	รักเพื่อนต้องเตือนกัน	3.4.8 เตือนเพื่อนให้หลีกเลี่ยงหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้อง	1. บอกวิธีการพูดเตือนเพื่อนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่คบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสม 2. บอกวิธีการพูดเตือนเพื่อนเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารเสพติด 3. บอกวิธีการพูดเตือนเพื่อนเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นเกมคอมพิวเตอร์	3
รวม				40

ตารางที่ 6 โครงสร้างกิจกรรมแนะแนว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (เวลา 40 ชั่วโมง)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
1	รู้จักตนเองด้านการเรียน	1.3.1 บอกความสามารถของตนเองด้านการเรียน และรับรู้ความสามารถของเพื่อน 3.1.1 วิเคราะห์ผลการเรียนในแต่ละรายวิชาและระบุสาเหตุที่ได้รับผลการเรียนเช่นนั้น 3.1.2 ระบุรายวิชาที่เรียนและทำกิจกรรมได้ดีและมีความสุข	1. บอกระดับผลการเรียนของรายวิชาที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2. ระบุสาเหตุของการได้ระดับผลการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ 3. สรุปความสามารถด้านการเรียนของตนเองและเพื่อน จากผลการเรียนเฉลี่ย 4. ระบุรายวิชาที่ชอบและมีความถนัดในการเรียน	3
2	ความภาคภูมิใจและความเชื่อมั่นในตนเอง	1.5.1 ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นด้วยความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	1. บอกสิ่งที่ภาคภูมิใจในตนเองด้านร่างกายความคิด อารมณ์ และจิตใจ 2. มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์ และจิตใจ	3
3	คุณค่าความถนัดและความสามารถ	1.6.1 ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นด้วยความรู้สึกและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถทางการเรียนและอาชีพ	1. บอกความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเองด้านการเรียนและอาชีพ 2. รับรู้ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้อื่นด้านการเรียนและอาชีพ 3. มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการ	4

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			รู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นด้านการเรียนและอาชีพ	
4	บุคลิกภาพ	1.7.1 ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นด้วยความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นด้านบุคลิกภาพ	1. บอกสิ่งที่ภาคภูมิใจในตนเองด้านบุคลิกภาพ 2. มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นด้านบุคลิกภาพ	3
5	รู้ทันอาชีพสู่อาเซียน	2.1.1 มีข้อมูลแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ 2.1.2 มีข้อมูลความต้องการด้านอาชีพในกลุ่มประเทศอาเซียนและตลาดแรงงาน	1. บอกชื่อแหล่งข้อมูลด้านการศึกษาและอาชีพ 2. ระบุนโยบายความต้องการด้านอาชีพในกลุ่มประเทศอาเซียนและตลาดแรงงาน	3
6	เส้นทางชีวิตด้านอาชีพ	2.2.1 ระบุรายชื่ออาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง 3.2.1 ปรับตัวให้มีคุณสมบัติสอดคล้องกับอาชีพที่สนใจ 3.2.2 ประเมินผลการปรับตัวและตัดสินใจประกอบอาชีพที่สนใจหรือเลือกอาชีพใหม่	1. ระบุรายชื่ออาชีพที่สนใจ 2. ระบุคุณสมบัติของตนเองที่ต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับอาชีพที่สนใจ 3. ประเมินผลการปรับตัวตนเอง 4. ตัดสินใจเลือกอาชีพที่สนใจหรือเลือกอาชีพใหม่จากการประเมินการพัฒนาตนเอง	2
7	งามกาย	3.3.1 แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับรูปร่าง วัย กาลเทศะ	1. มีข้อมูลการแต่งกายที่เหมาะสมกับลักษณะของบุคคล	3

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			2. เลือกแต่งกายได้อย่างเหมาะสมกับตนเองในทุกสถานการณ์	
8	จัดการอารมณ์ อย่างไรให้มีความสุข	3.3.2 รู้เท่าทันอารมณ์ด้านที่ ลบเกิดขึ้น สามารถจัดการ และแสดงออกอย่าง สร้างสรรค์ 3.4.4 ฟ่อนคลายความเครียด ด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์	1. บอกภาวะอารมณ์ของ ตนเองได้ 2. จำแนกอารมณ์ด้านบวก และด้านลบได้ 3. บอกวิธีจัดการกับอารมณ์ ด้านลบ 4. จัดการกับอารมณ์ด้านลบ และแสดงพฤติกรรมที่ สร้างสรรค์	2
9	จินตนาการ	3.4.1 มีจินตนาการและ ความคิดริเริ่มอย่าง สร้างสรรค์	สามารถใช้จินตนาการ แสดงออกด้านความคิด สร้างสรรค์	2
10	มองโลกในแง่ดี	3.4.2 มองโลกในแง่ดี	มีมุมมองด้านบวกกับบุคคล สถานที่และเหตุการณ์ต่าง ๆ	2
11	ปัญหาที่มีทางแก้	3.4.3 แก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ 3.4.4 ฟ่อนคลายความเครียด ด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์	1. ระบุปัญหาที่ทำให้ไม่ สบายใจ 2. บอกวิธีการฟ่อนคลาย อารมณ์หรือแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ 3. ใช้วิธีการที่สร้างสรรค์ใน การแก้ปัญหา	2
12	ร่วมแรงร่วมใจ	3.4.5 ทำงานร่วมกับผู้อื่น ตามวิถีประชาธิปไตยได้ ราบรื่น	ยอมรับและรับฟังความ คิดเห็นในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น	2

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
13	น้ำใจ	3.4.6 มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น	1. บอกคุณค่าของควมมีน้ำใจ 2. ยินดีและพอใจที่จะแสดงน้ำใจต่อผู้อื่นพร้อมที่จะแสดงน้ำใจทุกเวลาทุกโอกาส	3
14	ปลอดภัยขอบายมุข	3.4.7 ปฏิบัติตนเพื่อชีวิตที่ดีและปลอดภัยจากอบายมุข	1. ตระหนักในคุณค่าของการมีชีวิตที่ดี 2. ปฏิบัติตนเพื่อรอดพ้นจากหนทางแห่งความเสื่อม	3
15	เพื่อนต่างเพศ	3.4.8 แสดงพฤติกรรมต่อเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสม	1. ตระหนักในวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวต่อเพศตรงข้าม 2. บอกพฤติกรรมที่ควรและไม่ควรปฏิบัติต่อเพศตรงข้าม 3. แสดงพฤติกรรมต่อเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย	3
รวม				40

ตารางที่ 7 โครงสร้างกิจกรรมแนะแนว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (เวลา 40 ชั่วโมง)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
1	คนสร้างฝัน	1.3.1 บอกได้อย่างชัดเจนถึงความสนใจ ความถนัดและความสามารถในการเรียนและอาชีพ	1. ระบุถึงความสนใจ ความถนัด ความสามารถในการเรียนและอาชีพของตนได้ 2. มีข้อมูลที่ยืนยันถึงความสนใจ ความถนัด ความสามารถในการเรียนและอาชีพได้	2
2	คนกล้าฝัน	1.6.1 แสดงออกอย่างมั่นใจในความถนัด ความสามารถด้านการเรียนและอาชีพ 1.6.2 เชื่อมั่นในคุณค่าของผู้อื่นด้านการเรียนและอาชีพ	1. แสดงออกถึงความถนัด ความสามารถด้านการเรียนและอาชีพของตนเองให้ผู้อื่นทราบได้ 2. ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นตามความถนัด ความสามารถด้านการเรียนและอาชีพได้	2
3	คนค้นคน	1.5.1 ภาควิไมใจในตนเอง 1.5.2 แสดงออกถึงความมั่นใจในคุณค่าของตนเองด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์ และจิตใจ 1.5.3 เชื่อมั่นในคุณค่าของผู้อื่นด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์ และจิตใจ	1. บอกถึงสิ่งที่ภาควิไมใจเกี่ยวกับตนเองได้ 2. ประกาศให้ผู้อื่นได้ทราบถึงความดีของตนเองได้ 3. แสดงความเชื่อมั่น ชื่นชมยินดีอย่างมีเหตุผลต่อผู้อื่นได้	4
4	คนต้นแบบ	1.7.1 แสดงออกอย่างมั่นใจในบุคลิกภาพด้านดีของตนเอง 1.7.2 เชื่อมั่นในคุณค่าผู้อื่น	1. บอกถึงบุคลิกภาพด้านดีของตนเองได้ 2. มีข้อมูลที่ยืนยันถึงบุคลิกภาพด้านดีของตนเอง	3

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
		ด้านบุคลิกภาพ	ได้ 3. หาบุคคลต้นแบบที่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านบุคลิกภาพได้	
5	เสริมความรู้สู่โลกการศึกษา	2.1.1 มีข้อมูลการศึกษาต่อและอาชีพที่สอดคล้องในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่	1. บอกข้อมูลการศึกษาต่อและอาชีพที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจในยุคใหม่ได้ 2. ระบุแหล่งข้อมูลการศึกษาต่อและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ได้	2
6	อาชีพไหน ไรตัวเรา	2.3.1 ระบุอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง	1. ระบุอาชีพที่สนใจและเหมาะสมกับตนเองได้ 2. บอกสาเหตุในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ 3. อธิบายลักษณะของอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้	2
7	เป้าหมายดี ชีวิตสำเร็จ	2.4.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาตนเองและการศึกษาต่อเพื่อสู่อาชีพที่ตัดสินใจเลือก 2.4.2 ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด 2.5.1 ประเมินการปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จแลมีความสุขในการประกอบอาชีพที่เลือก	1. กำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านการศึกษาต่อและอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ 2. ปฏิบัติตามแนวทางในการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านการศึกษาต่อและอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ 3. ประเมินตนเองตามข้อกำหนดแนวทางที่ได้	3

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			ปฏิบัติ	
8	เพิ่มพูนความรู้...สู่ความถนัด	3.1.1 แสวงหาความรู้ในรายวิชาที่ตนถนัดและพัฒนาให้เต็มศักยภาพ	1. ระบุรายวิชาที่นักเรียนเรียนได้ดีและมีความถนัดได้ 2. พัฒนาตนเองตามรายวิชาที่เรียนได้ดีและมีความถนัดได้ 3. ประเมินตนเองเพื่อการพัฒนาในรายวิชาที่มีความถนัดให้เต็มศักยภาพ	3
9	เส้นทางนี้....ที่เลือกเดิน	3.1.2 ตัดสินใจเลือกเรียนต่อหรือประกอบอาชีพตามความถนัดของตนเอง	1. อธิบายข้อมูลตามแนวทางการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพตามความถนัดของตนเองได้ 2. วิเคราะห์คุณค่าของการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพตามความถนัดของตนเอง 3. ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพตามความถนัดของตนเองได้	2
10	เตรียมพร้อมสัณนิคพิชิต O-NET	3.1.3 พัฒนาตนเองให้พร้อมสำหรับการประเมินระดับชาติและการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ	1. บอกความหมายและความสำคัญของการสอบ O-NET ได้ 2. พัฒนาตนเองด้านการเรียนและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่องสำหรับการสอบ O-NET ได้	2

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			3. เห็นประโยชน์ของการพัฒนาตนเองให้พร้อมสำหรับการสอบ O-NET	
11	สถานพื้นอาชีพ	3.2.1 แสวงหาข้อมูลสำหรับการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง	1. ระบุนอาชีพที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเองได้ 2. ค้นหาข้อมูลเพื่อการเตรียมตัวสู่อาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง 3. สัมภาษณ์บุคคลที่ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ 4. เตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้	3
12	คิดดี..ไม่มีเครียด	3.3.1 มีความคิดทางบวกในสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความทุกข์ หรือไม่พึงพอใจ	1. วิเคราะห์ผลกระทบที่ได้รับจากสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความทุกข์หรือไม่พึงพอใจได้ 2. ปรับเปลี่ยนความคิดเป็นเชิงบวกในสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความทุกข์หรือไม่พึงพอใจได้ 3. เห็นคุณค่าของการมีความคิดเชิงบวกในสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความทุกข์หรือไม่พึงพอใจได้	3

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
13	ข้อมูลดี มีประโยชน์	3.4.1 แสวงหาและใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น	1. ค้นหาข้อมูล และรวบรวมข้อมูลในด้านการศึกษา อาชีพ และการพัฒนาตนเอง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลายได้ 2. แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านการพัฒนาตนกับผู้อื่นในด้านการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ 3. ใช้ข้อมูลด้านการศึกษาด้านอาชีพ และด้านการพัฒนาตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้	2
14	สร้างสุข คลายทุกข์	3.4.2 สร้างความสุขให้แก่ตนเองและผู้อื่น	1. ระบุวิธีการหาความสุขให้แก่ตนเองและผู้อื่นได้ 2. เลือกวิธีการสร้างความสุขที่เหมาะสมให้แก่ตนเองและผู้อื่นได้ 3. ปฏิบัติตามวิธีการสร้างความสุขที่เหมาะสมให้แก่ตนเองและผู้อื่นได้	2
15	สื่อสารดี มีมิตร	3.4.3 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวก	1. อธิบายวิธีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นด้วยวิธีการสื่อสารเชิงบวกได้	2

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ชั้นปี	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			2. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวกได้ 3. เห็นคุณค่าของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวก 4. เห็นคุณค่าของทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข	
16	สังคมดี ต้องมีกฎ	3.4.4 เคารพกฎ กติกาของสังคม	1. บอกกฎ กติกาของสังคมได้ 2. บอกวิธีการปฏิบัติตามกฎ กติกาของสังคมได้	2
17	ลับแบบไหนต้องไต่ดร่ตรง	3.4.5 การใช้ดุลพินิจในการเก็บรักษาความลับของเพื่อน	1. บอกเรื่องที่ควรเก็บเป็นความลับไว้ได้ 2. บอกวิธีการในการใช้ดุลพินิจในการเก็บความลับของเพื่อนได้	1
รวม				40

ตารางที่ 8 สรุปโครงสร้างกิจกรรมแนะแนว ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (เวลา 10 ชั่วโมง)

ผู้วิจัยสังเคราะห์จากโครงสร้างกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษา เพื่อเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 ชั่วโมง ซึ่งผู้นิเทศเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมแนะแนวของครูระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 10 ครั้ง เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ครั้งละ 1 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

ระดับชั้น					
มัธยมศึกษาปีที่ 1		มัธยมศึกษาปีที่ 2		มัธยมศึกษาปีที่ 3	
เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง
1. เรารู้....เราจัดการ ได้	2	1. รู้จักตนเองด้านการเรียน	3	1. เสริมความรู้สู่โลกการศึกษา	2
2. เรียนอย่างมีความสุข	2	2. รู้ทันอาชีพสู่อาเซียน	2	2. อาชีพไหน...ใช่ตัวเรา	2
3. จะรู้จักดีต้องมีข้อมูล	3	3. เส้นทางชีวิตด้านอาชีพ	2	3. เป้าหมายดี ชีวิตสำเร็จ	2
4. คิดถูก คิดผิด ชีวิตเลือกได้	2	4. งามกาย	2	4. เตรียมพร้อมสักระยะ O-NET	1
5. EQ ดีมีความสุข	1	5. น้ำใจ	1	5. สานฝันอาชีพ	1
				6. คิดดี...ไม่มีเครียด	1
				7. สื่อสารดี มีมิตร	1
รวม	10	รวม	10	รวม	10

4. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านทุ่งสี่เสียด

โรงเรียนบ้านทุ่งสี่เสียด ตั้งอยู่เลขที่ 300 หมู่ที่ 8 บ้านทุ่งสี่เสียด ตำบลทรายทอง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประวัติโรงเรียน

โรงเรียนบ้านทุ่งสี่เสียด เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นเมื่อพุทธศักราช 2484 โดยความร่วมมือของประชาชนและทางราชการ ได้ร่วมกันสร้างอาคารเรียนขึ้น 1 หลัง เป็นอาคารเรียนแบบโรงลาน สร้างด้วยไม้หลังคามุงจากไม่มีฝา สร้างในที่สาธารณะกลางหมู่บ้านเนื้อที่ 15 ไร่ มีชื่อว่า “คารวน” มีหม่อมราชวงศ์อำนาจพร กฤษณากรณ์ เป็นครูใหญ่ ในปี พุทธศักราช 2488 อาคารเรียนชำรุด ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่ได้ ทางราชการจึงยุบและให้นักเรียนไปเรียนที่โรงเรียนบ้านห้วยสักซึ่งตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 4 กิโลเมตร

ในปีพุทธศักราช 2505 ประชาชนได้ร่วมกันสร้างอาคารเรียนในที่ดินแปลงเดิมหลังคามุงสังกะสี มีฝาโดยรอบ เป็นอาคารเรียนชั่วคราวเปิดทำการสอนวันที่ 19 พฤษภาคม พุทธศักราช 2508 ทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทางราชการส่งนายวิวัฒน์ กุลมาตย์ รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ มีนักเรียนทั้งหมด 53 คน

ในปีพุทธศักราช 2520 ทางราชการได้จัดสรรงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ 017 มี 4 ห้องเรียน งบประมาณ 486,000 บาท และในวันที่ 6 พฤษภาคม พุทธศักราช 2525 ได้งบประมาณ 20,000 บาท เพื่อสร้างส้วมแบบ 401 จำนวน 5 ที่นั่ง

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2528 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แต่งตั้งนายวิชัย ชัยคามาดำรงตำแหน่งครูใหญ่

วันที่ 12 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2530 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แต่งตั้งนายสุวัฒน์ ตรีหัตถ์ มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่

วันที่ 18 พฤษภาคม พุทธศักราช 2530 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แต่งตั้งนายบุญเสริม สมภู มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่

วันที่ 16 ตุลาคม พุทธศักราช 2532 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แต่งตั้งนายสมศักดิ์ ทองถึกมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ซึ่งในปีพุทธศักราช 2534 โรงเรียนเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 และในปีพุทธศักราช 2540 โรงเรียนเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 9 ปี

วันที่ 28 มีนาคม พุทธศักราช 2548 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 แต่งตั้งนายบวร วสุนทรรัตน์ มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

วันที่ 20 เมษายน พุทธศักราช 2552 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
แต่งตั้งนายประสงค์ กลิ่นบรม มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2554 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์
เขต 1 แต่งตั้ง นายชโนวรรณ สุทธิโชค มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

ในปัจจุบันนี้ นายณัฐวุฒิ แก้วศรี ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสามะเสน ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งสี่เสียด

ตารางที่ 9 ข้อมูลจำนวนบุคลากร

ที่	ตำแหน่ง	ชาย	หญิง	จำนวน
1	ผู้บริหาร	1	0	1
2	ข้าราชการครู (สายผู้สอน)	3	8	11
3	พนักงานราชการ	1	0	1
4	อัตราจ้าง	0	2	2
5	ลูกจ้างประจำ	1	0	1
6	พนักงานธุรการ	0	1	1
	รวม	6	11	17
7	ช่วยราชการ	1	0	1
	บุคลากรปฏิบัติงานจริง	5	11	16

ตารางที่ 10 ข้อมูลนักเรียน

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม	ครูประจำชั้น
ก่อนประถมศึกษา				
ชั้นอนุบาลปีที่ 1	5	10	15	นางสาวสุกาญดา คำชู
ชั้นอนุบาลปีที่ 2	8	9	17	นางสาวพรพิมล บัวผดุง
รวมนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา	13	19	32	
ประถมศึกษา				
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	7	4	11	นางบุญมั่น งามดี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	11	4	15	นางกานต์สินี วรรณโชติ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	4	7	11	นางสาวอภิษฎา พงษ์สมบูรณ์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	6	9	15	นายพีรพงศ์ ปรางาม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	6	4	10	นางสาวพรทิวา สุขหฤดี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	7	5	12	นางสาวไมตรี ทองมี
รวมนักเรียนระดับประถมศึกษา	41	33	74	
มัธยมศึกษาตอนต้น				
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	9	3	12	นางสาวมัทนกร น้อยเมือง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	1	1	2	นายวิโรจน์ โคตรชัย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	4	4	8	นางสาวอมรรัตน์ โมใหญ่
รวมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	14	8	22	
รวมนักเรียนทั้งหมด	68	60	128	

ที่มา : ข้อมูลนักเรียน/ครู รายโรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิ.ย. 2556) เอกสารลำดับที่ 30/2556 งานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 (การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ดวงฤทัย คำของเมือง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษา โดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก โรงเรียนมนตรีศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่ได้รับ การนิเทศแบบคลินิกแล้วพฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ 1) ครูมีการจัดเตรียมการสอนทั้งโครงการสอนระยะยาว และระยะสั้น 2) การดำเนินการสอน ครูดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่วางไว้ 3) การใช้วัสดุ อุปกรณ์และสื่อประกอบการสอน ครูใช้สื่อประกอบการสอน ได้แก่ สื่อของจริง สื่อภาพและสื่ออักษร 4) การมอบหมายงาน ครูมอบหมายงานตามแผนการสอนและตามความสามารถของผู้เรียน 5) การเสริมแรงการเรียนรู้ ครูเสริมแรงด้วยคำชมเชย และการให้ดาว 6) การส่งเสริมวินัยในการเรียน ครูให้คำชมเชยและดาวคุณชั้นเรียน ให้ดาวสำหรับคนส่งงานตามกำหนด ใช้การลบดาวเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เรียบร้อย 7) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ครูยิ้มแย้มแจ่มใส ดูแลนักเรียนทั่วทั้งชั้น ครูใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่ดุว่าเด็ก 8) การประเมินผลการเรียนการสอน ครูบันทึกผลหลังการสอนทุกครั้ง แล้วนำปัญหาจากการสอนครั้งที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนในครั้งต่อไป

สุวัฒนา ราชคม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนของ โดยกระบวนการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนเทศบาล 4 สันป่าก่อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) ครูที่ได้รับการพัฒนาการเรียนการสอนโดยกระบวนการนิเทศการสอนแบบคลินิก มีพฤติกรรม การสอนดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศการสอน ร้อยละ 17.05 2) ครูมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการเรียนการสอน โดยกระบวนการนิเทศการสอนแบบคลินิก อยู่ใน ระดับที่เห็นด้วย มีคะแนนเฉลี่ย 3.17

น้ำเย็น เหลืองประเสริฐ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การนิเทศแบบคลินิก เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานของครูประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานและความคิดเห็นที่มีต่อการนิเทศแบบคลินิกและการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานของครูประถมศึกษา 2) ศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนประถมศึกษาและความคิดเห็นที่มีต่อการทำโครงงาน และการจัดการเรียนการสอนของครูที่ได้รับการนิเทศแบบคลินิก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยและกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,5 โรงเรียนวัดกระต่ายเต็น อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยหลังจากการนำกระบวนการนิเทศแบบคลินิกมาใช้ พบว่า 1) ครูมีสมรรถภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเพิ่มขึ้น

และมีความคิดเห็นที่ดีต่อการนิเทศแบบคลินิกและการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ 2) นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการเพิ่มขึ้น และมีความคิดเห็นที่ดีต่อการทำโครงการและการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับพอใจมาก

สุทธิพร วิจิตรพันธุ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศแบบคลินิกเพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลของครูผู้สอนนักเรียนเรียนรวมระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถภาพในการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลของครูผู้สอนนักเรียนเรียนรวมระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ด้านความรู้เรื่องแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลและการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล ก่อนและหลังได้รับการนิเทศแบบคลินิก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลของนักเรียนเรียนรวมระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล หลังการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล 3) ความคิดเห็นของครูผู้สอนนักเรียนเรียนรวมระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลและการนิเทศแบบคลินิก โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก โดยครูผู้สอนเห็นด้วยมากที่สุดด้านแผนการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลช่วยให้ครูจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับของการนิเทศแบบคลินิก ช่วยให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้ดีขึ้น 4) ความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล โดยภาพรวมนักเรียนเรียนรวมมีความพึงพอใจกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล

สุภัทรา จิตรพงศ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศแบบคลินิกเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดกิจกรรมแนะแนวของครูประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูระดับประถมศึกษาที่ได้รับการนิเทศแบบคลินิกมีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวก่อนและหลังการนิเทศแบบคลินิก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และโดยครูระดับประถมศึกษามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับดีและสามารถจัดกิจกรรมแนะแนวได้ ครูระดับประถมศึกษามีความเห็นทางบวกต่อการนิเทศแบบคลินิก โดยมีความเห็นว่า การนิเทศแบบคลินิกทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมแนะแนวได้ดี และกิจกรรมแนะแนวสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ 2) นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลางและมีความคิดเห็นทางบวกต่อการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว โดยมีความคิดเห็นว่ากิจกรรมแนะแนวสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จิราพร พานทอง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษา 3 ช่วงชั้น สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษา 3 ช่วงชั้น สังกัดกรุงเทพมหานครนั้น ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจาก 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมและการวางแผนดำเนินการ (Plan) ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) ด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน (Check) และด้านการปรับปรุงพัฒนา (Act) พบว่าผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของบทบาทด้านต่าง ๆ จากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ (1) ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) (2) คือ ด้านการเตรียมและการวางแผนดำเนินการ (Plan) (3) ด้านการปรับปรุงพัฒนา (Act) (4) ด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน (Check) 2) การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนโดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า บทบาทโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าบทบาทของผู้บริหารมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) และด้านการปรับปรุงพัฒนา (Act)

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Schampp P.G. (1985) อ้างถึงใน อรรถพร เหมือนสุใจ (2545 : 59) ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ในงานที่ทำ : วิเคราะห์การแสวงหาความรู้ของครูโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกณฑ์ที่ครูใช้ในการแสวงหาความรู้เพื่อใช้ในการสอนได้ประสบผลสำเร็จ โดยทดลองใช้กับครู 2 คน ที่มีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนรัฐบาลที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศสหรัฐอเมริกา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและใช้วิธีทัศนัยบันทึกภาพศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการโดยใช้เทคนิค Ethnographic ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เกณฑ์ที่วัดความรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การดำเนินการในชั้นเรียน พฤติกรรมของครู ความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู และเงื่อนไขภายนอก

Roger (1991) อ้างถึงใน อรรถพร เหมือนสุใจ (2545 : 59) ศึกษาเรื่องผลการยอมรับตนเองของครูและการถ่ายทอดความคาดหวังของครูในการนิเทศการสอนแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการร่วมฝึกหัด พบว่า การนิเทศการสอนแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนมีผลกระทบต่อการยอมรับของครูเพื่อตอบสนองความก้าวหน้าในวิชาชีพ และทำให้ครูมีโอกาสแบ่งปันช่วยเหลือกันในเรื่องวิธีการเรียนการสอน นอกจากนั้นการนิเทศการสอนแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนยังเกิดประโยชน์อย่างมากในห้องเรียน

Tilahun (1983 : 2168-A) อ้างถึงใน สุพิชฌาย์ แสงลี (2545 : 89-90) ศึกษารูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความต้องการของประเทศที่กำลังพัฒนา : กรณีศึกษาประเทศเอธิโอเปีย พบว่า ครู ศึกษา นิเทศก์ และนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การฝึกอบรมแนะนำ การฝึกอบรมปฏิบัติการ การสาธิตการสอน การประชุมกลุ่มย่อย การเยี่ยมชั้นเรียน และการสังเกตการสอน สำหรับการนิเทศภายในโรงเรียนจัดดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะครู ผู้สอนรวมทั้งนักเรียนร่วมกันทำงานเพื่อปรับปรุงการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายของการนิเทศเพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างประสานสัมพันธ์ และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน

สรุป

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง กระบวนการที่มุ่งปรับปรุงและพัฒนาการจัด การเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้นิเทศต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เพราะต้องเป็นผู้ทำให้ครูผู้สอนเกิดการพัฒนา ทั้งนี้จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยอาศัยการวางแผนร่วมกันระหว่างครู และผู้นิเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน 2) การสังเกตการสอน และ 3) การประชุมหลังการสังเกตการสอน จากนั้นจึงมีการประเมินผลการนิเทศ โดยใช้เครื่องมือสังเกตการสอนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการสอนในทุกรูปแบบ ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญของผู้นิเทศ มีการวางแผนในการสังเกตอย่างมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจน ใช้เครื่องมือและวิธีการสังเกตในการบันทึกข้อมูลให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ตามสภาพความเป็นจริง เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดกิจกรรมแนะแนวของครูให้ดียิ่งขึ้นและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามวัตถุประสงค์กิจกรรมแนะแนวข้อ 2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนด้านการศึกษา อาชีพ รวมทั้งส่วนตัวและสังคม และข้อ 3 ให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือครูผู้สอนกิจกรรมแนะแนวและนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านทุ่งสีเสียด